
SI M'ESTIMA EM DONARÀ EL SEU PASSWORD

Eines per a treballar les violències 2.0 amb infants

Associació Candela per a la
Investigació i Acció Comunitària

Aquest material l'hem creat perquè es pugui utilitzar, ja que volem compartir sabers que ajuden a la transformació feminista i comunitària que busquem. Demanem, així sí, que citeu l'autoria en cas de fer servir els seus continguts (totals o parcials), ja sigui en formacions per professionals o famílies, presentacions en power-point, publicacions, etc.

>> AMOR, CONTROL I VIOLÈNCIES 2.0

Quan pensem en infants i tecnologies és freqüent fer-ho des d'un prisma de desconeixement o fins i tot preocupació propi de les persones adultes en pensar sobre el que fan els nostres infants a la xarxa. Per passar de la preocupació a l'acció, caldrà que ens apropem a aquestes (ja no tan) noves tecnologies amb una mirada crítica però alhora, també, amb la ment oberta a conèixer uns nous codis i una nova forma de comunicació. Doncs trobarem noves eines que, si se'n fa un bon ús, poden ser les nostres aliades en la tasca educativa i preventiva.

A dia d'avui les tecnologies de la informació i la comunicació estan servint per a transmetre una sèrie de valors existents a la societat, donat el context de desigualtats de gènere en el que ens trobem, la xarxa no estarà exempta de reproduir i potenciar els rols i les desigualtats de gènere. Així doncs, veiem que els referents i continguts que s'ofereixen als i les joves a través de la xarxa reproduïxen uns models de feminitat i masculinitat estereotipats, desiguals, sexistes i carregats d'homofòbia. Per això serà important fer un anàlisi de les relacions de gènere que es donen a la xarxa, quines representacions d'homes i dones trobem amb més freqüència, quins missatges s'absorbeixen sobre el paper de les dones i dels homes a la xarxa i, sobretot, quin model de relació basat en l'amor romàntic i el model patriarcal es continua fomentant.

Per tant trobem que aquesta "revolució" en les formes de comunicació que ha suposat la 2.0, ha canviat la forma però no el fons i ha possibilitat noves formes de control i de violències.

Violències 2.0 amb perspectiva de gènere:

CIBERASSETJAMENT:

Es tracta de l'ús d'Internet per assetjar a una persona o a un grup de persones, posseeix unes característiques pròpies com a) l'ús de mitjans digitals; b) l'existència d'amenaques que provoquen por en la víctima; c) l'efecte acumulatiu de la repetició; d) vulneració de la intimitat de la víctima i exercici de poder a partir d'informació privada. Els motius del ciberassetjament solen estar vinculats a l'esfera afectiva, lligats a gelosia, enveja, popularitat, estereotips de gènere o el control de la sexualitat de les noies. No tot el ciberassetjament és violència de gènere, caldrà veure les causes per poder afrontar-ho de la forma que correspon.

SEXTING:

És una altra manifestació molt estesa, que consisteix en l'enviament d'imatges íntimes i de caràcter sexual a través del mòbil o internet. Aquestes fotos poden ser enviades per la pròpia persona a la parella, amigats o

persones conegudes, sent una pràctica habitual entre adolescents, joves i no tan joves. Un dels riscos associats a aquesta pràctica és la difusió per tercers d'aquestes imatges sense el consentiment de la víctima. Es difonen a gran velocitat, podent aconseguir una gran audiència, la qual cosa té greus conseqüències sobre la víctima. Així, els efectes negatius del sexting són molt més greus en les noies, donada la doble moral sexual, i en són les principals víctimes.

SEXTORSIÓ:

És el xantatge al que és sotmesa la víctima sota l'amenaça de difondre les imatges íntimes i de caràcter sexual sense el seu consentiment. El xantatge es fa per diversos motius: Per aconseguir noves imatges sensibles, per evitar la ruptura de la relació, per coaccionar a fer el que la parella vol, com a amenaça en cas d'engany... La víctima accedeix per tal de que la seva foto o vídeo no sigui publicat.

GROOMING:

Un altre tipus de ciberassetjament, però amb una naturalesa completament diferent, definit en la web Pantalles Amigues com “el conjunt d'estratègies que una persona adulta desenvolupa per guanyar-se la confiança del menor a través d'Internet amb la fi última d'obtenir concessions d'índole sexual”. Generalment la persona adulta es fa passar per menor, i tracta d'aconseguir imatges compromeses amb les quals després fer xantatge per aconseguir noves imatges de tipus eròtic o per aconseguir una trobada sexual.

Violències 2.0 a la parella:

L'ús d'aquestes tecnologies augmenten les possibilitats d'exercir control i poder en el sí de la parella. A través d'internet i xarxes socials, és possible controlar 24 hores on està la parella, amb qui està, amb qui es comunica... Aquest control es justifica en nombroses ocasions amb la creença de que en una relació basada en l'amor romàntic és normal, i, fins i tot desitjable, donar-li a la teva parella la contrasenya del Facebook, del mòbil, del correu electrònic, etc. Es considera un acte de confiança i d'amor, existint una percepció molt baixa del risc que això comporta per a la intimitat i l'autonomia. Es consideren pràctiques normals el revisar els contactes de l'agenda de la parella, eliminar els que molesten, revisar els missatges i les trucades, etc.

Amb tot el que hem vist fins ara semblaria impossible, o si més no molt difícil, fer una prevenció a l'alçada. Però, com tot en l'àmbit de la prevenció, és posar-s'hi. El concepte de prevenció 2.0 mai substituirà la tasca preventiva que hem estat fent fins ara, sinó que passarà a reforçar-la i complementar-la. La xarxa és un reflex de la societat, per tant per intervenir a la xarxa caldrà intervenir a la realitat offline.

Per això caldrà estar presents a les xarxes com a part de la tasca preventiva. Crear webs, blogs, perfils de xarxes socials... que portin al debat i a la reflexió, que aportin nous models de masculinitat i feminitat i, sobre tot, nous models relacionals lliures de desigualtats de gènere i de violències. La xarxa és un món enorme i ple de possibilitats, de nosaltres depèn que hi ha hagi continguts que fomentin les relacions saludables i formin

persones crítiques i lliures. La realitat 2.0 també obre un camp de possibilitats de ser i d'existir, pot ser l'habilitació pròpia tan necessària per escoltar altres veus, per crear altres camins.

RECOMANACIONS PER A TREBALLAR AMB SEGON CICLE DE PRIMÀRIA

- No hi ha una edat “bona” per a començar a tenir telèfon mòbil, dependrà de cada nen i cada nena, de la seva maduresa, de la seva manera de gestionar el temps i l'oci. El que serà imprescindible és un bon acompanyament, fem negociacions d'ús, arribem a pactes que l'infant pugui assumir i es pugui comprometre.
- Una educació emocional és clau per prevenir casos de ciberassetjament. Fomentar la cohesió grupal, l'autoestima, el treball amb les emocions i, sobretot, l'esperit crític de nens i nenes els prepararà per a tot el que trobaran a la xarxa, per a no consumir acríticament, per posicionar-se davant el que miren i comparteixen.
- Les tecnologies són la nova manera de comunicar, a vegades deixar-los fora d'elles per pors o com a càstig pot comportar riscos en la seva vida social i emocional, hem de calibrar bé els recursos propis de l'infant i l'impacte que tindrà en la seva vida abans de prendre aquest tipus de mesures.
- Hem de saber quines xarxes i/o webs estan adreçades a infants i quines no. Aquesta informació serà clau per fer un bon acompanyament. Cal saber que llocs molt populars no són per a infants (per exemple no pots tenir perfil a Facebook fins als 14 anys), cal explicar els perquès, per que no ho visquin com una prohibició sense sentit i poder oferir bons llocs per contra, adequats a les seves edats i moments vitals.
- Cal parlar del grooming, sense educar en la por però transmetent aquesta realitat de la que s'han de cuidar.
- Es pot fomentar un bon ús de les tecnologies a classes, fent exercicis que tinguin a veure amb consultar blogs o webs, treballs en grup, etc. La nostra relació amb les xarxes serà molt determinant a l'hora de fer aquest acompanyament.

>> BIBLIOGRAFIA:

- **ALEMAN, M; BARRIENTOS, S; JIMÉNEZ, E:** *El món virtual. Amor, control i violències 2.0.*, 2014. A: **FREIXENET, M:** *Relacions de gènere entre joves i adolescents. Com intervenir quan hi ha violència?*, 2015 [en línia], p. 93 - 123
- **AYUNTAMIENTO DE ALCORCÓN, Concejalía de Infancia y Mujer:**
Redes sociales y prevención de la violencia de género. Guía para un uso responsable de espacios virtuales, 2013 [en línia]
- **BERTOMEU, G.:** *"Nativos digitales: una nueva generación que persiste en los sesgos de género"*, Revista de Estudios de la Juventud , n. 92, 2011.
- **BIGLIA, B.; JIMÉNEZ, E.:** *"Los desafíos de la pedagogía cyberfeminista: un estudio de caso"*, Athenea Digital , n. 12(3), 2012, p. 71-93.
- **CASADO CABALLERO, V.:** *Violencia de género y nuevas tecnologías*, 2012, Granada [en línia].
- **CASTAÑO COLLADO, C.:** *Los usos de Internet en las edades más jóvenes, Estudios e Investigaciones*. CEE, Participación Educativa, 11, julio 2009, pp. 73- 93.
- **DELEGACIÓN DEL GOBIERNO PARA LA VIOLENCIA DE GÉNERO:** *El ciberacoso como forma de ejercer la violencia de género en la juventud: un riesgo en la sociedad de la información y del conocimiento*, Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, 2013 [en línia].
- **ESTÉBANEZ, I.:** *Del amor al control a golpe de click! La violencia de género en las redes sociales*, 2012 [en línia].
- **ESTÉBANEZ, I.:** *Sexismo y violencia machista en la juventud. Las nuevas tecnologías como arma de control*, 2013 [en línia].
- **GARCÍA RAMOS, T.N.:** *Informe sobre la Violencia de Género en Internet , Campaña de Prevención de Violencia contra las Mujeres*, E-women, Asociación Mujeres Jóvenes [en línia].
- **GORDO LÓPEZ, A. (COORD):** *Jóvenes y cultura messenger. Tecnología de la información y la comunicación en la sociedad interactiva*, Madrid, In-juve, FAD, Caja Madrid, 2006.
- **HARAWAY, D.:** *Simians, Cyborgs and Women: The Reinvention of Nature*, New York, Routledge, 1991.
- **MIRÓ LLINARES, F.:** *"Derecho penal, cyberbullying y otras formas de acoso (no sexual) en el ciberespacio"*, Revista de Internet, Derecho y Política, Universitat Oberta de Catalunya, 2013 [en línia].
- **OBSERVATORIO E-IGUALDAD:** *La brecha digital de género en España: análisis multinivel*. Resumen Ejecutivo , Madrid, Universidad Complutense de Madrid, 2012. 124
- **SAVE THE CHILDREN:** *La tecnología en la preadolescencia y adolescencia: usos, riesgos y propuestas desde los y las protagonistas*, 2010.
- **VERGÉS, N.:** *"Gènere i TIC: el procés d'autoinclusió de les dones en les TIC, una aproximació des de les tecnòlogues artístiques i les tecnòlogues informàtiques"*, tesi doctoral no publicada, 2012, Universitat Oberta de Catalunya.
- **REIG, DOLORS.:** *Los Jóvenes en la era de la hiperconectividad, Tendencias, claves y miradas*. Fundación Encuentro, Fundación Telefónica, 2013
- **SAVE THE CHILDREN (2010).** *La tecnología en la preadolescencia y adolescencia: usos, riesgos y propuestas desde los y las protagonistas*.

>> WEBS:

Promoció de l'ús segur i saludable de les tecnologies i el foment de la ciudadania digital responsable a la infància i adolescència.

[**www.pantallasamigas.net**](http://www.pantallasamigas.net)

Informació sobre ciberassetjament entre menors.

[**www.ciberbullying.com**](http://www.ciberbullying.com)

Informació sobre grooming.

[**www.internet-grooming.net**](http://www.internet-grooming.net)

Informació sobre sexting.

[**www.sexting.es**](http://www.sexting.es)

Aquest material l'hem creat perquè es pugui utilitzar, ja que volem compartir sabers que ajuden a la transformació feminista i comunitària que busquem. Demanem, aixó sí, que citeu l'autoria en cas de fer servir els seus continguts (totals o parcials), ja sigui en formacions per professionals o famílies, presentacions en power-point, publicacions, etc.